

**INGEBREKESTELLING VAN DE STAD ANTWERPEN, vertegenwoordigd door het
College van Burgemeester en Schepenen**

T.a.v. de heer Bart DE WEVER, burgemeester

BETREFT: blijde intrede van Sinterklaas te ANTWERPEN

TEN VERZOEKE VAN:

- 1.) **De feitelijke beweging Movement X**, met zetel te 1030 Brussel, vertegenwoordigd door:
  - Dyab Abou Jahjah, Belg, geboren op 24/06/1971, wonende te 1030 Brussel voorzitter
  - Wouter Arrazola de Oñate, Belg, geboren op 07/09/1972, wonende te 2000 Antwerpen, bestuurder
  - Walter Antonio Andino Midence, Belg, geboren op 28/07/1978, wonende te 2800 Mechelen bestuurder
  - Karim Hassoun, Belg, geboren op 22/01/1979, wonende te 2830 Willebroek, bestuurder
  - Nawal Fernane, Belg, geboren op 25/05/1985, wonende te 2800 Mechelen, bestuurder

- 2.) **Naomi Schippers**, Belg, geboren op 17/02/2012, wonende te 2650 Edegem als minderjarige vertegenwoordigd door haar vader Hans Schippers, Belg, geboren op 26/03/1982, wonende te 2650 Edegem,

- 3.) **Ted Bwatu**, Belg, geboren op 13/03/1987, wonende te 1030 Schaarbeek,
- 4.) **Rachid Handem Da Conceicao**, Portugees, geboren op 13/03/1978, wonende te 2800 Mechelen,

TEGEN:

De stad ANTWERPEN, het College van Burgemeester en Schepenen vertegenwoordigd door de heer Bart DE WEVER, met zetel gelegen te Grote Markt 1, 2000 Antwerpen

IN FEITE:

Op zaterdag 15/11/2014 vindt in Antwerpen de intrede van Sinterklaas met Zwarte Pieten plaats. Dit evenement wordt sedert 2004 jaarlijks georganiseerd door Ketnet (VRT) en de stad Antwerpen. Hiervoor hebben ze een samenwerkingsovereenkomst afgesloten die

recent nog verlengd werd tot 2018 bij gemeenteraadsbesluit van 27 mei 2013 en uitgevoerd werd bij collegebesluit van 4 juli 2013.

Als verzoekende partijen willen we allereerst benadrukken dat we het idee achter de Sinterklaasviering genegen zijn. Het is een feest waarbij Sinterklaas kinderen in een warme en familiale sfeer verblijdt met geschenkjes en lekkers. Waar wij als verzoekende partijen echter wel ernstige bedenkingen bij hebben is de hedendaagse invulling van de figuur van Zwarte Piet die naast de goedheilig man een centrale rol speelt in het kinderfeest. Er kan niet omheen dat in de figuur van Zwarte Piet racistische elementen uit een koloniaal verleden aanwezig zijn. De knecht van Sinterklaas krijgt uiterlijke kenmerken van het stereotiepe, karikaturale beeld van mensen met een donkere huidkleur: zwarte huid, kroeshaar, ringoorbellen, rode dikke lippen. Een beeld uit de koloniale tijd van toen dat een uiting was van de opvatting dat het 'blanke ras' superieur is aan het 'zwarte ras'. Terwijl echter de essentie van het kinderfeest juist niet het uiterlijk van de knecht van Sinterklaas zou moeten zijn. Ook de rolverdeling tussen de blanke meester (Sinterklaas) en zijn zwarte onderdanen (de Pieten) roept associaties op met het slavernijverleden. Dit stimuleert een negatieve beeldvorming over medeburgers met een donkere huiskleur. In 2011 heeft het Interfederaal Gelijkekansencentrum een onderzoek uitgevoerd naar de beeldvorming die Belgen hebben over mensen van sub-Saharaanse origine. Hieruit bleek dat ze inderdaad worden bekeken "op een minderwaardige manier. Ze worden gekenmerkt door een vrolijk, speels temperament en het belang dat ze aan hun uiterlijk hechten." Volgens het Interfederaal Gelijkekansencentrum zijn deze stereotypen schatplichtig aan de koloniale propaganda van de "primitieve zwarte ... die dicht bij de natuur stond, weinig intelligent was en enkel in staat was om manuele en fysieke arbeid uit te voeren ... muziek en dans zitten bij hem ingebakken, hij is goed in sport, hij presteert beter op seksueel en lichamelijk vlak, maar hij blijft minder intelligent en beschaafd dan de Europeaan."

De werkgroep "Mensen van Afrikaanse Afkomst" van de Mensenrechtencommissie van de Verenigde Naties heeft recent op 4 juli 2014 het standpunt ingenomen dat de figuur van Zwarte Piet achterhaald is en een uiting van racisme is die bestreden moet worden. Het gebrek aan kennis over het eigen slavernijverleden voedt racisme en intolerantie en draagt bij aan het gegeven dat mensen de gevoelens van mensen van Afrikaanse afkomst over Zwarte Piet niet begrijpen, aldus de Verenigde Naties. Ook het Nederlandse College voor de Rechten van de Mens deelt de mening van de Verenigde Naties dat de figuur van Zwarte Piet een racistisch onderdeel is van het Sinterklaasfeest. Ook al is het niet racistisch bedoeld, het wordt wel als kwetsend ervaren door medeburgers met een donkere huidskleur. Het bevestigen van stereotiepe beelden als dom, knecht en donker werkt door in de perceptie van de witte meerderheid en mensen met een donkere huidskleur beschouwen dit als discriminerend, vernederend en mensonwaardig. Velen onder hen zijn wel eens op straat met de vinger aangewezen als Zwarte Piet. Meer nog, volgens de Nederlandse antropologe, Prof. Gloria Wekker, wekt de figuur van Zwarte Piet niet enkel het gevoel bij zwarte mensen op dat ze gediscrimineerd worden, maar is het bestaan ervan de erkenning van de institutionele, systemische en symbolische aspecten van racisme. De figuur van Zwarte Piet is een erfenis van het koloniale verleden en van de slavernij in het bijzonder. De functies van Zwarte Piet zoals de Nederlandse onderwijzer Jan Schenkman hem in 1850, op het hoogtepunt van het kolonialisme, introduceerde waren dan ook:

- 1) de continuïteit met de eerdere Boemannen zit in de functie van Zwarte Piet om stoute kinderen te straffen en af te voeren naar Spanje;
- 2) het Nederlandse publiek dat zich aan hem en zijn fratsen vergaapte, moest overtuigd worden van de inherente vrolijk- en blijheid van het type, zodat de slavernij met een gerust geweten kon voortduren en
- 3) de intocht fungeerde als een 'leerschool' voor witte mensen in de metropool over wat het betekende een burger van een koloniale natie te zijn; wie 'wij' zijn en wie 'zij' zijn, en dat was en is niet inwisselbaar.

Nog volgens Prof. Wekker is het aantal stereotypen over zwarte mannen en vrouwen beperkt, maar diep geworteld in de westerse samenleving. Zwarte Piet belichaamt 'rituele degradatie', een representatie die zo 'natuurlijk' is dat hij geen uitleg of rechtvaardiging nodig heeft. Hij behoort tot het geïdealiseerde en gesentimentaliseerde '*happy black*'-type, dat geen zorg in de wereld heeft, dom is en krompraat, maar die zingt, danst, rare fratsen uithaalt, de hele dag door moppen tapt en wiens grootste plezier is witte mensen en hun kinderen plezier te bezorgen, aldus Prof. Wekker.

Ook volgens de Leuvense docent koloniale geschiedenis Prof. Idesbald Goddeeris, is de figuur van Zwarte Piet zonder meer een restant van koloniaal racisme. Zwarte Piet is Sinterklaas beginnen te vergezellen in de negentiende eeuw, in de koloniale periode dus. Als negertje, niet als schoorsteenvegertje. Dat Belgen daar minder van wakker liggen dan Nederlanders, komt doordat de postkoloniale stem bewust in de kiem werd gesmoord, aldus Prof. Goddeeris.

Dr. Bambi Ceuppens, onderzoekster verbonden aan het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika in Tervuren, stelt eveneens vast dat 'Oude' Vlamingen zich niet druk maken over Zwarte Piet omdat ze zich niet druk maken over mensen van Afrikaanse origine in Vlaanderen en dat ze hen alleen aanvaarden in een ondergeschikte positie. Zoals knechten. Zoals Zwarte Pieten. Ze haalt ook aan dat de Vlaamse opiniemakers die vinden dat Zwarte Piet een non-issue is, zichzelf, zoals de meeste Vlamingen, in slaap wiegen. Het gegeven dat de "witte" dominante meerderheid vaststelt dat Zwarte Piet niet racistisch is, duidt juist op een probleem.

De Nederlandse kunsthistoricus Dr. Elmer Kolfin komt na onderzoek eveneens tot de conclusie dat de figuur van Zwarte Piet uit ons slavernijverleden afstamt en meer bepaald van kindslaven, de zgn. zwarte pages. Volgens de Amsterdamse wetenschapper was het in een aantal landen vanaf de late Middeleeuwen gebruikelijk om zwarte kinderen als slavenbediende te houden. 'Aan het einde van de 16de eeuw introduceerden Portugezen en Spanjaarden in Antwerpen de mode om een negerpage te hebben', zegt hij. 'Na de val van Antwerpen werd die mode meegenomen naar het Noorden. Kolfin wijst op de overeenkomsten tussen de kleding van deze zogeheten Morenpages en het Pietenpak. 'Pofbroek, maillot, vaak ook een molensteenkraag, het is hetzelfde.' De zwarte bedienden werden volgens hem geregeld afgebeeld in pakken met de (felle) kleuren uit het familiewapen van hun meester; naast de stalen band om de nek nog een onmiskenbaar teken van eigendom.

Wij vinden dat zelfs indien Zwarte Piet echt een Witte Piet zou zijn, waarbij we dus abstractie zouden maken van het koloniaal verleden van deze figuur, hij in zijn voorgestelde hoedanigheid onaanvaardbaar is. Mensen met een donkere huidskleur zouden dit ook aanstootgevend vinden aangezien ze dit als spottend zouden ervaren. We verwijzen hierbij naar de met de Sinterklaasviering vergelijkbare racistische Amerikaanse Minstrel Shows. Dit was een populair type Amerikaans muzikaal vermaak in de 19e eeuw. Tijdens de shows werden witte arbeiders verkleed en geschminkt als zwarte plantage slaven om de spot te drijven met Afro-Amerikanen. Vanwege de zeer racistische elementen in deze entertainmentshows werden de shows verboden.

Alhoewel Zwarte Piet door velen onder ons beschouwd wordt als een kindervriend, moeten we toch erkennen dat zijn traditionele verschijning als aanstootgevend en vernederd ervaren wordt door onze donkere medeburgers. Er kan vanuit historisch oogpunt, zoals hierboven geschetst, niet ontkend worden dat de figuur van Zwarte Piet racistische trekken vertoont. Feit is dat de knecht van Sinterklaas in de 19de eeuw de uiterlijke kenmerken kreeg van het stereotiepe, karikaturale beeld van mensen met een donkere huidskleur: zwarte huid, kroeshaar, ringoorbellen, rode dikke lippen. Een beeld uit de koloniale tijd van toen dat een uiting was van de opvatting dat het 'blanke ras' superieur is aan het 'zwarte ras'. De figuur

van Zwarte Piet geeft nu eenmaal een moreel onaanvaardbaar signaal dat zwarte mensen (zwarte Pieten) zich in een onderdanige en afhankelijke positie verhouden tot een “witte meester” (Sinterklaas). Deze relatie is problematisch en discriminerend van aard. We kunnen en mogen als beschaafde en pluralistische samenleving niet meer in ontkenning leven over het racistisch karakter van het Sinterklaasfeest noch de kritiek hierop herleiden tot gekwetste gevoelens van onze donkere medeburgers.

We zijn er ons van bewust dat de meeste mensen geen racistische intenties hebben bij het vieren van het Sinterklaasfeest. Voor velen die met de figuur van Zwarte Piet zijn opgegroeid, heeft hij niets met racisme te maken. Dit neemt echter niet weg dat de huidige Zwarte Piet zijn oorsprong heeft in racistische denkbepelden en daardoor ook kwetsend is voor mensen met een donkere huidskleur. Het gegeven dat zij dit doormaken moet een reden zijn om de traditie bij te stellen, zonder afbreuk te doen aan de basisgedachte achter het Sinterklaasfeest.

Voor ons is het pleiten voor het behoud van de figuur van Zwarte Piet in zijn huidige verschijning een ontkenning van racisme. Terwijl Zwarte Piet zoals de Mensenrechtencommissie van de Verenigde Naties het correct heeft gesteld, in wezen een uiting is van racisme. Wij vinden het moreel en maatschappelijk niet meer aanvaardbaar dat dat in de 21ste eeuw het Sinterklaasfeest verder wordt gehouden met de racistische en negatieve stereotypering van Zwarte Piet. We kunnen moeilijk blijven aanvaarden dat Zwarte Piet zwart is door het roet van de schoorstenen waarin hij is afgedaald. Dit verklaart niet waarom zijn gezicht volledig zwart is geworden, Afrikaanse gezichtskenmerken en kroezelhaar vertoont, creoolse oorbellen draagt en zijn kleren miraculeus roetvrij blijven.

Wij benadrukken nogmaals dat we noch tegen de onderliggende gedachte van het kinderfeest zijn, noch beweren we dat mensen die het vieren racisten zijn. We vinden het enkel hoog tijd om te debatteren over de huidige figuur van Zwarte Piet. Hoe harder wij als samenleving ontkennen dat Zwarte Piet racistisch is, hoe gekwetster onze donkere medeburgers zich voelen, omdat zij daarmee het gevoel hebben dat het koloniaal en slavernijverleden wordt ontkend.

U heeft als burgemeester van de grootste en meest diverse stad van Vlaanderen en als medeorganisator van de blijde intocht van Sinterklaas in Vlaanderen een belangrijke maatschappelijke verantwoordelijkheid om de huidige figuur van Zwarte Piet in vraag te stellen. U weet ook dat veel mensen uit minderheidsgroepen racisme en discriminatie nog dagdagelijks ervaren en ondergaan. Een bijkomende racistische karikatuur vanuit het verleden versterkt bij hen het hedendaagse gevoel van uitsluiting en vernedering.

Wij roepen U dan ook op om een leidende rol op te nemen om met ons een hedendaagse “neutrale” Piet te bedenken. Een Piet die niet gebaseerd is op de stereotyperende en karikaturale weergave van zwarte medemensen in de 19de eeuw. Wij vinden dat een Piet zonder racistische elementen de essentie van de traditie niet aantast, maar deze zelfs zal bevorderen. Een Piet zonder verwijzing naar racisme maakt het Sinterklaasfeest nog leuker en een feest zoals het hoort te zijn: een feest voor iedereen.

IN RECHTE:

Wij vinden dat de inzet van de figuur Zwarte Piet niet enkel maatschappelijk verwerpelijk is, maar ook een schending inhoudt van o.a. volgende juridische bepalingen:

- het Verdrag inzake de Rechten van het Kind van 20 november 1989: artikel 2 (non-discriminatie), artikel 3 (belang van het kind als eerste overweging) en artikel 37 (verbod op foltering of een andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing)

- Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden van 4 november 1950: artikel 3 (verbod op foltering of onmenselijke of vernederende behandeling) en artikel 8 (recht op privéleven).
- Internationaal Verdrag van 7 maart 1966 inzake de uitbanning van alle vormen van rassendiscriminatie: artikel 2 (verplichting voor de staten om een beleid te voeren dat erop is gericht alle vormen van rassendiscriminatie uit te bannen en een goede verstandhouding tussen alle rassen te bevorderen), artikel 5e (verplichting voor de staten om rassendiscriminatie in al haar vormen te verbieden en uit te bannen en het recht van een ieder, zonder onderscheid naar ras, huidskleur of nationale of etnische afstamming, op gelijkheid voor de wet te verzekeren, in het bijzonder wat de economische, sociale en culturele rechten betreft) en artikel 7 (verplichting voor de staten om onverwijld doeltreffende maatregelen te nemen, met name op het gebied van onderwijs, opvoeding, cultuur en voorlichting, met het oog op de bestrijding van vooroordelen die tot rassendiscriminatie leiden, en het bevorderen van begrip, verdraagzaamheid en vriendschap tussen volken en ras gemeenschappen of etnische groepen, alsook met het oog op het uitdragen van de doelstellingen en beginselen van het Handvest der Verenigde Naties, de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, de Verklaring van de Verenigde Naties inzake de uitbanning van alle vormen van rassendiscriminatie en van dit Verdrag).
- artikel 10 en 11 van de Belgische Grondwet (gelijkheid en non-discriminatie)
- artikel 6 van het Vlaamse gelijkekansen- en gelijkebehandelingsdecreet van 10 juli 2008

OMWILLE VAN VOORNOEMDE REDENEN:

Verzoeken wij Uw Ambt om tegen uiterlijk 15/01/2015 over te gaan tot de opstart van een overleg met de verzoekende partijen met betrekking tot de organisatie van de toekomstige intredes van Sinterklaas in Antwerpen, met de bedoeling om vanaf 2015 een “neutraal” en niet-racistisch Sinterklaasfeest te introduceren tijdens de jaarlijkse intocht van Sinterklaas met een moreel aanvaardbare “Piet” als gelijkwaardige medewerker van Sinterklaas.

U kunt ook begrijpen dat bij een niet of een niet tijdige inwilliging van het verzoek de verzoekende partijen expliciet voorbehoud maken om door alle middelen van recht – *inclusief gerechtelijke procedures* – te reageren.

Huidig schrijven geldt als officiële ingebrekestelling en wordt U verstuurd onder voorbehoud van alle rechten en zonder enig nadelige erkentenis.

Met oprechte hoogachting,

Namens Movement X,

Dyab Abouh Jahjah

Wouter Arrazola de Oñate

Karim Hassoun

Walter Antonio Andino Midence

Nawal Fernane

Hans Schippers, wettelijke
vertegenwoordiger van Naomi Schippers

Ted Bwatu

**Rachid Handem Da
Conceicao**